तुळसीपूजा – प्रबोधोत्सव –

आचमन, प्राणानायम्य, देशकालौ संकीर्त्य,......कार्तीक मासे शुक्लपक्षे, द्वादश्यां,......वासरे, ...नक्षत्रे, ...योगे,.... करणे, शुभतिथौ, तुलस्यंतर्गत भारतीरमण मुख्यप्राणांतर्गत श्री कार्तीक राधा दामोदर प्रेरणया श्री कार्तीक राधा दामोदर प्रीत्यर्थं प्रबोधोत्सवं तुळसीविवाहविधिं च करिष्ये ॥

तदंगत्वेन शंखपूजां, कलशपूजां, पीठपूजां च करिष्ये (मंत्राक्षते नीरन्नु बिड्वुदु).

गणपति पूजॆ मत्तु गणपतियन्नु प्रार्थिसबेकु.
नंतर तुळसीकट्टेयॊळगॆ श्री कृष्ण प्रतिमॆ अथवा सालिग्रामवन्नु इट्टु प्राणप्रतिष्टेयन्नु माडबेकु.

मॊदलु ध्यान (कैयल्लि हू – मंत्राक्षतॆयन्नु हिडिदुकॊंडु) –
या दृष्टा निखिलाघसंघशमनी स्पृष्टा वपु: पावनी
रोगाणां अभिवंदिता निरसनी सिक्तांतक त्रासिनि ।
प्रत्यासत्तिविधायिनी भगवत: कृष्णस्य संरोपिता
न्यस्ता तच्चरणे विमुक्ति फलदा तस्यै तुलस्यै नम: ॥

ध्यायामि तुलसीं देवीं श्यामां कमललोचनां ।
प्रसन्नं पद्म कल्हारवराभयचतुर्भुजां ।
किरीटहारकेयूरकुंडलादि विभूषितां ।
धवलांशुकसंयुक्तां पद्मासननिषेदुषूं ।

देवि त्रिलोक जननी सर्वभूतैक पावनी ।
आगच्च भगवत्यत्र प्रसीद तुलसी प्रिये ।
तुलस्यै नम: । ध्यायामि ध्यानं समर्पयामि ॥
(मंत्राक्षतॆ, हूवु समर्पिसुवुदु)

आवाहनं –

तुलसी श्री सखि शुभे पापहारिणि पुण्यदे
आवाहयामि त्वां देवी नारायण मन: प्रिये ।
कृष्णानंदाश्रुसंभूते वरदे तुलसी स्वयं ।

त्वामद्याहं भजामीह कमलापतिवल्लभे ।
तुलस्यै नमः । आवाहयामि । आवाहनं समर्पयामि ।
(मंत्राक्षतॆ, हूवु समर्पिसुवुदु)

आसनं –
तुलस्यै नमः । आसनं समर्पयामि । (मंत्राक्षतॆ, हूवु समर्पिसुवुदु)

पाद्यं –
वृंदावनस्थिते देवि वृंदारक सुपूजिते ।
इदं पाद्यं गृहाण त्वं देवि दैत्यांतकप्रिये ।
तुलस्यै नमः । पादयोः पाद्यं समर्पयामि ।
(कलशद नीरन्नु उद्धरणॆयिंद तॆगॆदु देविगॆ तोरिसि, अर्घ्यपात्रॆयल्लि बिडबेकु)

अर्घ्यं –
अर्घ्यं समर्पयामि । हस्तयो अर्घ्यं समर्पयामि । (मंत्राक्षते नीरन्नु बिडबेकु)

तुलस्यै नमः ।मुखे आचमनीयं समर्पयामि ।
(कलशद नीरन्नु उद्धरणॆयिंद तॆगॆदु देविगॆ तोरिसि, अर्घ्यपात्रॆयल्लि बिडबेकु)

तुलस्यै नमः । मधुपर्कं समर्पयामि। (मॊसरु, जेनु तुप्प, अर्पणॆ)
तुलस्यै नमः । पुनराचनं समर्पयामि ।
तुलस्यै नमः पंचामृतस्नानं समर्पयामि । (पंचामृतवन्नु प्रोक्षिसबेकु)

तुलस्यै नमः ।शुद्धोदक स्नानं समर्पयामि
(हूविनिंद कलषद नीरु प्रोक्षिसबेकु)

तुलस्यै नमः । वस्त्रयुग्मं समर्पयामि । (गॆज्जॆवस्त्र समर्पिसबेकु)
तुलस्यै नमः कंचुकं समर्पयामि । (रविकॆयन्नु समर्पिसबेकु)

तुलस्यै नमः । आभरणानि समर्पयामि
(नूतन आभरणगळिद्दरॆ, इल्लदिद्दरॆ मंत्राक्षतॆ समर्पिसबेकु)

गंद :
तुलस्यै नमः । गंधं समर्पयामि । (श्री हरिगे समर्पित गंधवन्नु समर्पिसबेकु)

अक्षता:
तुलस्यै नमः । अक्षतान् समर्पयामि । (मंत्राक्षतॆयन्नु समर्पिसबेकु)

कंठसूत्रं –
तुलस्यै नमः । मंगळसूत्रं समर्पयामि । (मंगळसूत्रवन्नू, मंत्राक्षतॆयन्नु समर्पिसबेकु)

सौभाग्य द्रव्याणि–
तुलस्यै नमः । सौभाग्यद्रव्याणि समर्पयामि
(मंगळसूत्र, अरिषिण, कुंकुम, मुंतादुवन्नु समर्पिसबेकु)

पुष्पाणि –
तुलस्यै नमः नान विध पुष्पाणि समर्पयामि

अंगपूजा –
ओम् तुलस्यै नमः पादौ पूजयामि । (कालु)
ओं विष्णुपत्नै नमः गुल्फौ पूजयामि । (हिम्मडि)
ओं अघहंत्रै नमः जंघे पूजयामि (मॊणकालु)
ओं लोकवंदितायै नमः जानुनी पूजयामि (नडु)
ओं रंभोर्वै नमः ऊरुं पूजयामि (तॊडॆ)
ओं पीतांभरधारिण्यै नमः नाभिं पूजयामि (हॊक्कळु)
ओं क्षीराब्धितनयायै नमः उदरं पूजयामि (हॊट्टॆ)
ओं कुंभस्तन्यै नमः स्तनौ पूजयामि । (स्तन)
ओं लोकजनन्यै नमः भुजौ पूजयामि (भुज)
ओं सर्वाभरणभूषितायै नमः कंठं पूजयामि (कुत्तिगॆ)]
ओं सुमुखायै नमः मुखं पूजयामि (मुख)
ओं बिंबोष्ट्यै नमः ओष्टौ पूजयामि (तुटि)
ओं नासिकायै नमः नेत्रौ पूजयामि (कण्णु)
ओं ताटंकधारिण्यै नमः कर्णौ पूजयामि (किवि)
ओं रमायै नमः ललाटं पूजयामि (हणॆ)

ओं इन्दुसोदर्यै नमः शिरं पूजयामि (तलॆ)
ओं तुलस्यै नमः सर्वांगानि पूजयामि (ऎल्ल अंगगळु)
(हूवु मत्तु मंत्राक्षेयिंद पूजिसबेकु)

धूपः
तुलस्यै नमः धूपमाघ्रापयामि
(धूप – कॆंडक्के गंधद पुदि दशांगद पुडि हाकि आरति माडबेकु)

दीपं –
तुलस्यै नमः दीपं दर्शयामि (एकारतियन्नु मूरु मंगळारति बत्तियिंद माडि, नंतर आरिसबेकु, स्वीकरिसबारदु)

नैवेद्यं –
नैवेद्यं षड्रोसोपेतं नाना लड्डुकमिश्रितं ।
नानाभक्ष्यफलोपेतं गृहाणाभीष्टदायिनि ।
तुलस्यै नमः नैवेद्यं समर्पयामि ।
(परमात्मनिगॆ, लक्ष्मीदेविगॆ नैवेद्य माडि, नंतर तुलसिगॆ निवेदन माडबेकु)

पानीयं समर्पयामि (नीरन्नु निवेदन माडबेकु)
हस्तप्रक्षलानं समर्पयामि । मुखप्रक्षालनं समर्पयामि ।
गंडूषं समर्पयामि । आचमनं समर्पयामि ।
करोद्वर्तनं समर्पयामि । (ई मेलिन मंत्रगळिंद कलशद नीरन्नु प्रत्येकवागि अर्घ्यपात्रॆगॆ बिडबेकु)

तुलस्यै नमः नानविध फलानि समर्पयामि
तुलस्यै नमः तांबूलं समर्पयामि ।
तुलस्यै नमः सुवर्णपुष्पदक्षिणां समर्पयामि ।
मंगल नीराजनं समर्पयामि ।

मंगळारति –
श्रिये जातः श्रियः अनिरियाय श्रियं वयो जरितृभ्यो दधाति ।
श्रियं वसाना अमृतत्वमायन् भवंति सत्या समिथौ मित्रद्रौ ॥
श्रिय एवैनं तच्छ्रियमा दधाति संततमृचा वषट् कृत्यं ।

संतत्यै संधीयते प्रजया पशुभिः य एवं वेद ॥
महानीराजनं समर्पयामि ॥
(५ बत्तिय मंगळारतियन्नु माडबेकु)

मंत्रपुष्पांजलिः –

नमस्ते सर्वलोकानां जनन्यै पुण्यमूर्तये
नमस्ते देवि कल्यानि नमस्ते मुनिपूजिते ।
तुलस्यै नमः मंत्रपुष्पांजलिं समर्पयामि
(कैयल्लि मंत्राक्षतॆ – हू हिडिदुकॊंडु तुलसिगॆ समर्पिसबेकु)

राजोपचारपूजां –

तुलस्यै नमः छत्र चामरव्यजनदर्पण नृत्यगीतवाद्यांदोलिकादि
समस्तराजोपचारान् समर्पयामि (मंत्राक्षतॆ – हू समर्पिसबेकु)

प्रदक्षिणा

तुलस्यै नमः । प्रदक्षिण नमस्कारान् समर्पयामि ॥

नमः तुलसि कल्याणि नमो विष्णुप्रिये शुभे ।
नमो मोक्षप्रदे देवि नमः संपत्प्रदायिके । यन्मूले सर्वतीर्थानि यन्मध्ये सर्वदेवताः ।
यदग्रे सर्ववेदाश्च तुलसि त्वां नमाम्यहं । तुलस्यै नमः नमस्कारान् समर्पयामि ।
(नमस्कारगळन्नु माडबेकु)

प्रार्थन –
मनः प्रसादजननी सुखसौभाग्यवर्धिनी ।
आधिंव्याधिं च हर मे तुलसि त्वां नमाम्यहं ।
श्रियं देहि यशो देहि कीर्तिमायुस्तथा सुखं ।
बलं पुष्टिं तथा धर्मं तुलसि त्वं प्रयच्च मे ।
तुलस्यै नमः प्रार्थनां समर्पयामि ।

॥ अथ प्रबोधोत्सव: ॥

इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदं । समूल्हमस्य पांसुरे ।
ब्रह्मेंद्र रुद्राग्नि कुबेर सूर्य सोमादिबिर्वंदित वंदनीय ।
बुध्यस्व देवेश जगन्निवास मंत्रप्रभावेण सुखेन देव ॥
इयं तु द्वादशीदेव प्रबोधार्थं विनिर्मिता ।
त्वयैव सर्वलोकानां हितार्थं शेषशायिना ॥
उत्तिष्ठोत्तिष्ठ गोविंद त्यज निद्रां जगत्पते ।
त्वयि सुप्ते जगत्सुप्तं उत्तिते चोत्थितं भवेत् ।

चरणं पवित्रं वित्तं पुराणं येन पूतस्तरति दुष्कृतानि ।
तेन पवित्रेण शुद्धेन पूता अतिऒपापाष्मनमरातिं तरेम ॥
(शंखदल्लि हालन्नु हाकिकॊंडु, घंटे बारिसुत्ता दामोदर रूपि भगवंतनु विवाह मंटपक्के आगमिसुव सलुवागि अभिषेक माडबेकु. अनंतर मंत्राक्षते हू–तुळसियन्नु समर्पिसबेकु)

गता मेघा वियच्चैव निर्मलं निर्मलादिश: ।
शारदानि च पुष्पाणि गृहाण मम केशव ॥
श्री राधा दामोदराय नम: ।
पुष्पाक्षतान् समर्पयामि ।
(देवर पादपद्मगळिगॆ पुष्पगळन्नर्पिसबेकु)

अथ तुळसी विवाह:

आचमन, प्राणायम्य, संकल्प्य, श्री राघवेंद्रतीर्थ गुरुवंतर्गत भारतीरमण मुख्यप्राणांतर्गत कार्तीक श्री राधादामोदराभिन्न, श्री लक्ष्मी नारायण प्रेरणया, श्री लक्ष्मी नारायण प्रीत्यर्थं श्री लक्ष्मी नारायणस्य तुलस्यां सह विवाहं करिष्ये ॥ (मंत्राक्षते नीरु बिडुवुदु)

तुळसिगॆ अभिमुखनागि दामोदरनन्नु (कृष्णन प्रतिमॆयन्नु अथवा सालिग्रामवन्नु कूडिसि), मध्यदल्लि देवर वस्त्रगळन्नु अंत:पटवागि हिडिदु ऎल्लरू कैयल्लि मंत्राक्षते मत्तु भत्तद हरळुगळन्नु हिडिदुकॊंडु, वेदज्ञरु सूर्यसूक्त मत्तु मंगलाष्टकगळन्नु पठिसि, अंत:पटवन्नु उत्तरदिक्किगॆ सरिसि तुलसी दामोदररिगॆ ऎल्लरू अक्षतॆयन्नु समर्पिसुवुदु).

मंगलाष्टकं –

लक्ष्मीर्यस्य परिग्रहः कमलभूः सूनुर्गरुत्मान्नथः
पौत्रश्चंद्रविभूषणस्सुरगुरुः शेषश्च शय्यापुनः ।
ब्रह्मांडं वरमंदिरं सुरगणाः यस्य प्रभोः सेवकाः
सत्रैलोक्यकुटुंबपालनपरः कुर्याद्धरिर्मंगलं
....

अनंतर ई केळगिन श्लोकदिंद तुलसियन्नु दामोदरनिगे ओप्पिसबेकु –
देवीं कनकसंपन्नं कनकाभरणैर्युतां ।
दास्यामि विष्णवे तुभ्यं ब्रह्मलोकजिगीषया ।

मया संवर्धितां यथाशक्त्यालंकृतां इमां तुलसीं दामोदराय श्रीधररूपिणे वराय तुभ्यमहं संप्रददे ॥
इमां देवीं प्रतिगृह्णातु भवान् ॥
(भगवंतन हस्तवन्नु तुळसिगे मुट्टिसबेकु)

नंतर
क इदं कस्मा अदात् । कामः कामाय । कामो दाता । कामः प्रतिगृहीता ।
कामं समुद्रमाविश । कामेन त्वा प्रतिगृह्णामि । कामैतत्ते । वृष्टरसि द्यौस्त्वा ददातु ।
पृथिवी प्रतिगृह्णातु । इति मंत्रं अन्येन वाचयेत् ॥

त्वं देवि मेग्रतो भूयाः तुलसीदेवि पार्श्वतः ।
त्वं देवि पृष्टतो भूयास्त्वद्दानान्मोक्षमाप्नुयां ॥

अस्य दानस्य प्रतिष्ठासिद्ध्यर्थं इमां सौवर्णीं दक्षिणां संप्रददे ।

प्रसीद तुलसीदेवि प्रसीद हरिवल्लभे ।
क्षीरोदमथनोद्भूते तुलसि त्वां नमाम्यहं ॥

मांगल्य बंधनं –
मांगल्यं तंतुनानेन जगज्जीवन हेतुना ।
कंठे बध्नाति सुभगे साजीव शरदः शतं ।

प्रदक्षिण –
यानि कानि च पापानि जन्मांतरकृतानि च ।
तानि तानि प्रणश्यंति प्रदक्षिणपदे पदे ॥

श्री तुलस्यंतर्गत कार्तीक राधादामोदराय नमः प्रदक्षिणां समर्पयामि

नमस्ते सर्वलोकेश नमस्ते लोकवंदित ।
नमस्तेस्तु सदा देव त्राहि मां दुःखसागरात् ।
श्रीतुलस्यंतर्गत कार्तीकराधादामोदराय नमः ।
नमस्कारान् समर्पयामि

प्रार्थन –
इदं व्रतं मया देव तव प्रीत्यै कृतं प्रभो ।
न्यूनं संपूर्णताम् यातु त्वत्प्रसादाद्रमापते ।
(पुष्पवन्नु मंत्राक्षतॆयन्नू समर्पिसबेकु)

समापनं –
यस्यस्मृत्या च नामोक्त्या तपः पूजाक्रियादिषु ।
न्यूअं संपूर्णतां याति सद्यो वंदे तमच्युतं ।
मंत्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं रमापते ।
यत्पूजितं मया देव परिपूर्णं तदस्तु मे ।

अनेन प्रबोधोत्सवपूजनेन श्रिमद्राघवेंद्रतीर्थगुरुवंतर्गत श्रो दामोदर – तुलसी विवाहांग, श्री दामोदर तुलसी षोडशोपचार पूजनेन
श्रीमद्राघवेंद्रतीर्थ गुरुवंतर्गत श्री भारती रमण मुख्यप्रणांतर्गत तुलसी समेत कार्तीक राधादामोदरः प्रीयतआं सुप्रीतो वरदो भवतु श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

इदं व्रतं मया देव तव प्रीत्यै कृतं प्रभो । न्यूनं संपूर्णताम् यातु त्वत्प्रसादाज्जनार्दन॥

By Narahari Sumadhwa
Source : "Vrata Muktaavali"